

ความอยู่รอดของกลุ่มออมทรัพย์ : รูปแบบการบริหารจัดการ
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมน อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
SURVIVAL OF SAVINGS GROUP : MODEL OF SAVINGS GROUP
MANAGEMENT FOR PRODUCTION BAN NONG MON,
DON PHUT DISTRICT, SARABURI PROVINCE

นิเทศ สนั่นนารี¹ และ เดชา บัวเทศ²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี²

Nites Sanannaree¹ and Decha Buathet²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus¹

The Office of Disease Prevention and Control 4, Saraburi²

Corresponding Author, E-mail: pray.poku2518@gmail.com

บทคัดย่อ

การก่อกำเนิดของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2511 ต่อมา ในปี พ.ศ. 2517 กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันระดมเงินออมเพื่อจัดตั้งกองทุนของชุมชนในรูปแบบ "กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต" เพื่อการออมเงิน ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมน เกิดขึ้นตามแนวคิดของกรมการพัฒนาชุมชนเนื่องจากเกิดความขาดแคลนเงินทุนในการทำเกษตรของในชุมชนตลอดระยะเวลา 34 ปีมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ขนาดเล็ก และการเสนอรูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์แบบยั่งยืนในอนาคต ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

* ได้รับบทความ: 14 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 24 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 30 กันยายน 2564

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นประธาน กรรมการ สมาชิกกลุ่ม รวม 15 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบบันทึก การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมน เป็นกลุ่มขนาดเล็กมีการรวมกลุ่มแบบโครงข่าย แบบหลวม ๆ ไม่มีบุคลากรทำงานประจำ ทำงานแบบจิตอาสา เงินลงทุนได้จากสมาชิกทั้งหมดไม่ขอรับการอุดหนุนจากภายนอกหรือภาครัฐ มีคณะกรรมการเป็นแกนหลักในการบริหารจัดการแบบรายหมู่บ้าน การรับเงินฝากเป็นแบบรายเดือน ขั้นต่ำ 100 บาท และไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน การขอกู้ยืมทำได้เพียงปีละหนึ่งครั้ง จ่ายดอกเบี้ยพร้อมเงินต้นพร้อมกันเมื่อสิ้นปีที่กำหนด กำไรจากการบริหารจัดการ จะถูกนำมาปันผลแก่สมาชิกร้อยละ 65 หรืออยู่ที่อัตราร้อยละ 5-6 ต่อหุ้นต่อปี การจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิก ได้แก่ การคลอดบุตร เสียชีวิต ทุนการศึกษา การรักษาพยาบาล และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและ ขาดแคลน ความสำเร็จและการอยู่รอดของกลุ่มขึ้นอยู่กับคณะกรรมการที่มีความซื่อสัตย์เสียสละ รับผิดชอบ เอื้อประโยชน์ให้กับเพื่อนสมาชิกอย่างเป็นธรรม เสมอภาค จนทำให้เกิดความไว้วางใจในหมู่สมาชิก ตลอดมา

คำสำคัญ: กลุ่มออมทรัพย์; การผลิต; การบริหารจัดการ

Abstract

The creation of agricultural cooperation of Thailand in 2511. Later in 2517, the Department of Community Development promoted and encouraged rural people to gather together to raise savings to set up a community fund in the form of " Production Savings Group" for helping oneself and help each other by borrowing for career investments. Savings Group of Ban Nong Mon Production occurred in accordance with the concept of the Department of Community Development due to the lack of funds for farming in the community. Over 34 years, it has been continuously developed to encourage members to have a stable livelihood.

This research aimed to study a model of small savings group management and propose a model of sustainable savings group management in the future. The research method was a qualitative research. The group of key informants were the chairpersons , committee , 15 members. Data collected with in-depth interviews and observations with content-analysis.

The results of the research were as follows: Savings group for the production of Baan Nongmon are small groups., They were grouped in a loosely network without

permanent personnel but with Volunteer work. All investments were earned by members, no outside or government subsidies. There is a committee as the core in the management of each village. The monthly deposit is a minimum of 100 baht and not more than 500 baht per month. Application for a loan was only once a year, paying interest and principal together at the end of the year on the specified date. Management profits will be distributed to members 65% or 5-6% per share per year. Member benefits include childbirth, death, scholarship, medical treatment and help the disadvantaged and needy. The success and survival of the group depends on the committee's integrity, sacrifice, responsibility, contributing to its fellow members in a fair and equitable manner, thus building trust among its members.

Keywords: Savings Group; Production; Management

บทนำ

ประเทศไทย เริ่มก่อตั้งกองทุนทางการเงินที่เรียกว่า “สหกรณ์” ขึ้นเป็นแห่งแรกในปลายรัชกาลที่ 5 ณ ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ชื่อว่า "สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้" จดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 ต่อมาปี พ.ศ. 2511 สหกรณ์หาทุนจึงแปรสภาพเป็นสหกรณ์การเกษตรมาจนปัจจุบัน (สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครปฐม จำกัด, 2564) ในปี พ.ศ. 2517 กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันระดมเงินออมเพื่อจัดตั้งกองทุนของชุมชนในรูปแบบ “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” เพื่อการออมเงิน ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ จัดตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2517 ที่ตำบลขามเฒ่า อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ปรัชญา “ใช้หลักการออมทรัพย์เป็นอุปกรณ์ในการพัฒนาคน” เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจในหมู่สมาชิก (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอภาชี, 2564)

ต่อมาในปี 2544 รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะส่งเสริมให้เกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยสนับสนุนเงินทุน 1 ล้านบาท ให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านชุมชน สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนพื้นฐาน (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2564)

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมน เกิดขึ้นตามแนวคิดของกรมการพัฒนาชุมชนเนื่องจากเกิดความขาดแคลนเงินทุนในการทำเกษตรของในชุมชนตลอดระยะเวลา 34 ปี ของการดำเนินงานผ่านวิถีชีวิตทางสังคมและการเมืองมาอย่างมากมาย ประกอบกับชุมชนมีการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างไม่หยุดนิ่ง

เพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงกับสังคมภายนอก จะทำอย่างไรให้กลุ่มออมทรัพย์เป็นที่พึ่งของคนในชุมชนให้ได้มากที่สุดและชุมชนเห็นความสำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บทความนี้เป็นการศึกษาความอยู่รอดของกลุ่มออมทรัพย์เพิ่มการผลิตขนาดเล็กแห่งหนึ่งที่กระแสสังคมกำลังถาโถมเข้ามา โดยเฉพาะนโยบายรัฐบาลในด้านการปฏิรูปประเทศ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมน อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี เป็นมุมสะท้อนวิถีปฏิบัติของชุมชนต่อการจัดการเงินทุนชุมชนในรูปของกลุ่มออมทรัพย์ขนาดเล็ก ความยั่งยืนที่เข้มแข็ง และเป็นที่ยึดให้สมาชิกและคนในชุมชนได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมน
2. เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีความยั่งยืนในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเนื้อหาในการศึกษาประกอบด้วยประวัติชุมชน โครงสร้างกลุ่มออมทรัพย์การบริหารทรัพยากรการบริหารตามหลักคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจในหมู่สมาชิก โดยการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง ได้แก่ ประธาน กรรมการ และสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมน รวม 15 คน พื้นที่วิจัย ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมนและชุมชนหมู่ที่ 5-7 ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมน

กำเนิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี ถือเอาวันที่ 7 เมษายน 2530 เป็นวันกำเนิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมน เกิดขึ้นเพราะการรวมกลุ่มของชุมชนมีน้อย การทำมาหากินแบบตัวใครตัวมัน เป็นชุมชนขนาดเล็กเพียง 3 หมู่บ้าน ประชากรประมาณ 1,000 คนเศษ 300 กว่าหลังคาเรือน และที่สำคัญคือต้องการแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ โดยเริ่มต้นจากสมาชิกชุมชนเพียง 31 คน ด้วยทุนจำนวน 760 บาท จากสมาชิก 31 คน เริ่มที่หุ้นละ 10 บาท ถึง 50 บาท เก็บเงินส่งเป็นรายเดือน ในระยะ 4 ปีแรก มีเงินในกลุ่มประมาณ 700,000 บาท ระยะนั้นยังไม่มีกำไรให้กู้ยืมแต่ประการใด จนเข้าถึงปีที่ 6 เริ่มมีเงินทุนมากขึ้นประมาณ 1 ล้านบาท

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น 281
ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2564

จึงเริ่มปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมไปลงทุนเริ่มปรับค่าหุ้นจากหุ้นละ 10 บาทเป็น 100 บาท ผাগได้สูงสุดไม่เกิน 5 หุ้นหรือ 500 บาทต่อเดือน ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 233 ราย เก็บเงินเข้ากลุ่มได้เดือนละประมาณ 40,000 บาท เงินสะสมในกองทุนประมาณ 6 ล้านบาทเศษ ในตลอดระยะเวลา 34 ปี ของการดำเนินงาน

1. โครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่ม

การบริหารจัดการของกลุ่มอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการ แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีการหมุนเวียนหน้าที่ต่างๆภายในกองทุน เพื่อเป็นการสร้างการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับคณะกรรมการ นอกจากนี้หากคณะกรรมการบางคนไม่สามารถมาทำงานได้ คนอื่น ๆ ก็จะสามารถดำเนินงานแทนได้ในด้านการตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ จะใช้มติที่ประชุมเป็นหลักเพื่อให้คณะกรรมการได้มีการตัดสินใจร่วมกัน

2. การบริหารจัดการทรัพยากร

ด้านบุคลากรในการทำงานในกลุ่มส่วนใหญ่เป็นจิตอาสาเป็นเด็กวันรุ่นที่มีเป็นลูกหลานของกรรมการหรือสมาชิกมาช่วยกันจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำเดือนและประจำปี ส่วนกรรมการต่าง ๆ จะได้รับการพัฒนาฝึกอบรม การศึกษาดูงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

ด้านเงินลงทุน ส่วนใหญ่จากการถือหุ้นในกลุ่มออมทรัพย์ฯ ไม่รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรอื่นใด

ด้าน อาคารสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก มีการจัดสร้างอาคารที่ทำการเป็นเอกเทศขนาด 1 คูหา พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน อาทิ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องปรับอากาศ คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ ตู้เย็น เป็นต้น พร้อมทั้งจะให้บริการแก่สมาชิกได้ทุกวัน

3. กระบวนการในการบริหารจัดการกลุ่ม

ในกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ เริ่มต้นที่การรับสมัครสมาชิกการสมัครเป็นสมาชิก ภูมิลำเนาหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่ที่ 5-7 ตำบลบ้านหลวงเท่านั้น มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและมีอาชีพที่สร้างรายได้แน่นอน โดยมีกรรมการประจำหมู่บ้านรับรองการเข้าเป็นสมาชิก

การรับฝากเงินสมาชิกจะต้องส่งเงินฝากทุกสิ้นเดือนตามจำนวนหุ้น ๆ ละ 100 บาท และไม่เกิน 500 บาท หรือ 5 หุ้นต่อเดือน โดยนำส่งที่กรรมการประจำหมู่บ้าน แล้วกรรมการประจำหมู่บ้าน นำส่งที่กลุ่ม เพื่อรวบรวมนำฝากกับธนาคารต่อไป โดยเงินฝากรายเดือนจะถูกบันทึกในสมุดเงินฝากประจำตัว และบัญชีเงินฝากของกลุ่ม

การขอกู้ยืมสามารถกู้ยืมเงินจากกลุ่มได้มี 2 ประเภท คือ การกู้สามัญและการกู้ฉุกเฉิน การกู้สามัญจะกู้ได้ปีละ 1 ครั้ง ส่วนการกู้ฉุกเฉินจะกู้ได้ปีละ 1 ครั้งในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท กู้สามัญประจำปีสมาชิกผู้นั้นจะต้องเป็นสมาชิกและส่งเงินฝากเป็นประจำอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 1 ปี

จึงจะมีสิทธิขอกู้ยืมได้ โดยกรรมการประจำหมู่บ้านเป็นผู้พิจารณา และมีผู้ค้ำประกันที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์อย่างน้อย 3 คน

การส่งคืนเงินกู้ยืมกำหนดเป็นวันที่เมื่อถึงสิ้นปี คือ วันที่ 7 เมษายน ของทุกปีสมาชิกทุกคนจะต้องส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หากไม่มีเงินต้นนำส่งสมาชิกจะต้องนำส่งดอกเบี้ยให้ครบถ้วน มิฉะนั้นจะไม่สามารถกู้ยืมได้ในปีถัดไป สำหรับสมาชิกที่ส่งเฉพาะดอกเบี้ยจะต้องมาทำสัญญากู้ยืมฉบับใหม่กับกลุ่มในวงเงินที่ค้างชำระเท่านั้น จะไม่สามารถเพิ่มวงเงินได้ และให้ยกเลิกสัญญาฉบับเก่า

การจัดสรรผลกำไรร้อยละ 35 จะถูกหักเข้ากลุ่มสำหรับเป็นค่าบริหารจัดการและสวัสดิการต่าง ๆ ส่วนร้อยละ 65 จะนำไปปันผลให้กับสมาชิกทุกคน ซึ่งส่วนใหญ่จะปันผลอยู่ที่อัตราร้อยละ 5-6 ของทุกปี

การจัดสวัสดิการจะมุ่งเน้นการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกเป็นส่วนใหญ่ที่เหลือจึงเป็นการช่วยเหลือทางสังคม การช่วยเหลือสมาชิก ได้แก่ การคลอดบุตร การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย ค่าเล่าเรียนบุตร เสียชีวิต สงเคราะห์ผู้สูงอายุ เป็นต้น

ตอนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีความยั่งยืน

ตลอดระยะเวลา 34 ปี ของการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมน ปัจจัยสำเร็จที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความยั่งยืนอยู่ที่การมีคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการดำเนินการที่ยึดมั่นในระบบคุณธรรม จริยธรรม โดยมีรูปแบบการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ ทั้งของคณะกรรมการและสมาชิกที่ ตลอดจนการบริหารจัดการที่สามารถตรวจสอบได้จากบุคคลหรือหน่วยงานจากภายนอก ทุกปีจะมีตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบบัญชีจากผู้ตรวจสอบจากภายนอกจากคณะกรรมการด้วยกันเอง สมาชิกกลุ่ม และจากเจ้าหน้าที่ของพัฒนาการอำเภอ ตลอดระยะเวลาดำเนินการไม่มีประเด็นการร้องเรียนเรื่องทุจริตในหน้าที่ของกรรมการดำเนินงาน

2. ความเสียสละ คณะกรรมการกลุ่มทุกคนเสียสละเวลาส่วนตัวเข้ามาทำงานให้กับกลุ่มและสมาชิก ในขณะที่ค่าตอบแทนในระยะแรกไม่มี ต่อมาถึงมีก็ไม่มากมายแต่ต้องรับภาระในการจัดเก็บเงินออมเป็นรายเดือน ทั้งเดินเก็บรายคนตามบ้านและตั้งรับในระยะหลัง

3. ความรับผิดชอบ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ ความรับผิดชอบของสมาชิกที่สามารถจัดส่งเงินออมเข้ากลุ่มได้ทุกเดือนและคืนเงินกู้ยืมพร้อมดอกเบี้ยอย่างตรงเวลาส่วนของกรรมการมีความรับผิดชอบในด้านการจัดเก็บเงินเข้ากองทุนรายเดือนและบริหารกองทุนเพื่อให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและเสมอภาค

4. ความเห็นอกเห็นใจ มุ่งเน้นไปที่การให้ความช่วยเหลือเพื่อสมาชิกในยามขัดสนเรื่องเงินลงทุน และการจัดสวัสดิการช่วยเหลือเต็มกำลังที่กลุ่มจะสนับสนุนได้ตามกฎกติกาที่มีอยู่ ซึ่งสมาชิกทุกคนพึงพอใจ

5. ความไว้วางใจในหมู่สมาชิก

สมาชิกทุกคนรวมทั้งคณะกรรมการจะต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของกลุ่มมีการรายงานผลการดำเนินงานผ่านการประชุมใหญ่ประจำปี เพื่อให้เกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตบ้านหนองมน ดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการด้านต่าง ๆ จะต้องถูกคัดเลือกมาจากบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ มีหลักคุณธรรมทั้ง 5 ประการ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจในหมู่สมาชิก

2. สมาชิกจะต้องมีวินัยในการออมอย่างสม่ำเสมอต้นเสมอปลาย คืนเงินกู้ยืมเต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยรายปี ให้ครบถ้วนตรงเวลา และนำเงินที่ได้จากการกู้ยืมไปใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการกู้ยืม

3. การตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการ จะต้องมีการตรวจสอบการบริหาร การใช้จ่าย การจัดเก็บ และเอกสารการเงินทุกรายการอย่างสม่ำเสมอ ทั้งจากคณะกรรมการ สมาชิก และหน่วยงานภายนอก

4. การรับเงินฝากหรือเงินออมจากสมาชิกจะก่อให้เกิดความไม่หวงแหนและการเป็นเจ้าของกลุ่มหรือกองทุน มากกว่าที่จะรับเงินจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาจัดตั้งกลุ่มหรือกองทุน สุดท้ายจะละเลยเรื่องการส่งคืนเงินกู้ ขาดสภาพคล่องในการดำเนินงานและยุติการดำเนินงานในที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การก่อกำเนิดกลุ่มออมทรัพย์เพิ่มการผลิตบ้านหนองมน เกิดจากขาดเงินทุนที่จะมาช่วยส่งเสริมอาชีพในชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาของคนในพื้นที่ที่เป็นชุมชนขนาดเล็ก (กุลธิดาภูษัง และ พิทักษ์ศิริวงศ์, 2556) การเติบโตของกลุ่มเริ่มจาก มีสมาชิกเพียง 31 คน รวมเงินทุนก่อตั้งเพียง 760 บาท ดำเนินการมา 34 ปี มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 298 คน มีเงินทุนหมุนเวียนมากกว่า 6 ล้านบาท ความสำเร็จอยู่ที่การบริหารกลุ่มด้วยคณะกรรมการและมีโครงสร้างการบริหารที่เป็นรูปธรรมชัดเจนเป็นที่น่าเชื่อถือของสมาชิก (ไพบุลย์ พูนพิพัฒน์, 2559) ถึงแม้ว่ากลุ่มจะมีสถานที่ทำการเป็นหลักแหล่งแต่ไม่จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำการจัดทำเอกสารทางการเงินก็ใช้จิตอาสาเข้ามาช่วยงาน และเงินลงทุนได้จากสมาชิกเท่านั้นโดยไม่ขอรับการอุดหนุนจากภายนอกหรือหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งแตกต่างจากกองทุนอื่น ๆ ที่มักจะมีเงินจากภาครัฐ (ณัฐวดี ประทีปรัตดา และ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์, 2559)

2. กระบวนการในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ฯ มีการดำเนินการไม่แตกต่างจากกองทุนการเงินโดยทั่วไป แต่ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มดำเนินการอยู่ได้ คือ สมาชิกสามารถฝากเงินได้ในขั้นต่ำเพียง 100 บาท และสูงสุดไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นจำนวนที่สมาชิกสามารถนำฝากได้อย่างไม่ลำบากมากนัก ส่งผลให้การจัดเก็บสามารถดำเนินไปได้แบบไม่มีปัญหาส่วนการให้สินเชื่อจะมีการพิจารณาจากกรรมการหมู่บ้านและคนค้าประกันร่วมกัน เงินกู้ยืมส่วนใหญ่นำไปใช้ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ค้าขาย และใช้จ่ายในครัวเรือน (ไพรรินทร์ พุดินอก, 2555 และ เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550) ส่วนเงินรายได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายประจำแล้วยังนำมาเป็นสวัสดิการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในหลายด้านทั้งการคลอดบุตร เสียชีวิต ทุนการศึกษา การรักษาพยาบาล และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและขาดแคลนสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้สมาชิกเห็นว่าเกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550) เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน

3. ด้านคุณภาพการบริหารจัดการต้องกลุ่มออมทรัพย์ สร้างความน่าเชื่อถือ รูปลักษณ์ทางกายภาพ และการเอาใจใส่ดูแลจากการดำเนินงานของคณะกรรมการเป็นหลักเพราะกลุ่มยึดถือว่าหากกรรมการไม่เฝ้ากลุ่มก็อยู่รอดปลอดภัยไม่ล่มสลายดังนั้นกรรมการกลุ่มจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความยั่งยืน (ไพรรินทร์ พุดินอก, 2555)

โดยยึดหลักคุณธรรม 5 ประการ ของคณะกรรมการบริหารกลุ่มเป็นหลัก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ และมีความรับผิดชอบต่อการดำเนินงานมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานและเอื้อประโยชน์ให้กับเพื่อนสมาชิกอย่างเป็นธรรม เสมอภาคทั้งการกู้ยืม และการจัดสวัสดิการช่วยเหลือ จนทำให้เกิดความไว้วางใจในหมู่สมาชิกมาโดยตลอด (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอภาชี, 2564)

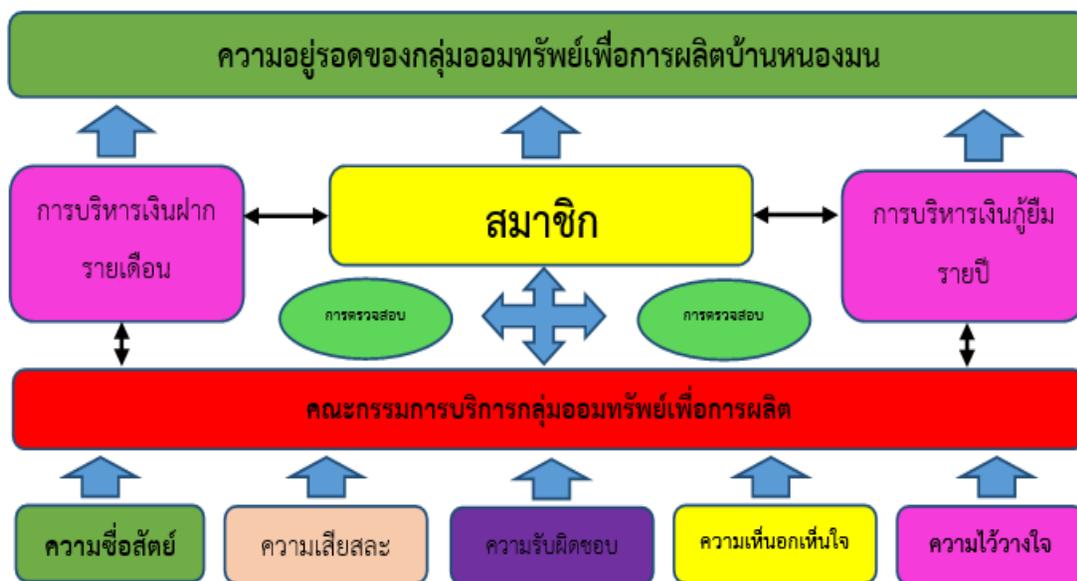
ข้อเสนอแนะ

1. ความสำเร็จของการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์หรือกองทุนหมู่บ้าน จะต้องเป็นเงินที่มาจากสมาชิก นำมากองรวมกันตามกำลังที่ตนมีอยู่ ไม่ควรนำเงินจากภาครัฐไปจัดตั้งเป็นกองทุนให้ทั้งหมด หากจะสนับสนุนต้องอยู่ในรูปของอาคารสถานที่ สิ่งของเครื่องใช้มากกว่าตัวเงิน

2. การบริหารจัดการจะต้องเกิดจากการเลือกคนที่สมาชิกไว้วางใจมาทำงาน ไม่ใช่มาจากตำแหน่งหน้าที่ที่ภาครัฐแต่งตั้งขึ้นมา

3. การตรวจสอบการดำเนินงาน จะต้องให้มีความรอบด้าน ทั้งคณะกรรมการด้วยกันเอง จากสมาชิก และบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแบบยั่งยืนมีองค์ประกอบ และปัจจัยส่งเสริม ดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการด้านต่าง ๆ จะต้องถูกคัดเลือกมาจากบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ และมีหลักคุณธรรมทั้ง 5 ประการ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจในหมู่สมาชิก

2. สมาชิกจะต้องมีวินัยในการออมอย่างสม่ำเสมอต้นเสมอปลาย คั้นเงินกู้ยืมเต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยรายปี ให้ครบถ้วนตรงเวลา และนำเงินที่ได้จากการกู้ยืมไปใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการกู้ยืม ที่สำคัญจะต้องมีการตรวจสอบคุณสมบัติและพฤติกรรมโดยคณะกรรมการก่อนเสมอ เพื่อไม่เป็นภาระและปัญหาให้กับเพื่อนสมาชิกคนอื่น ๆ

3. การตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการ จะต้องมีการตรวจสอบการบริหาร การใช้จ่าย การจัดเก็บ และเอกสารการเงินทุกรายการอย่างสม่ำเสมอ ทั้งจากคณะกรรมการ สมาชิก และหน่วยงานภายนอก

4. การรับเงินฝากหรือเงินออมจากสมาชิกจะก่อให้เกิดความไม่หวงแหนและการเป็นเจ้าของกลุ่มหรือกองทุน มากกว่าที่จะรับเงินจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาจัดตั้งกลุ่มหรือกองทุน สุดท้ายจะละลายเรื่องการส่งคืนเงินกู้ ขาดสภาพคล่องในการดำเนินงานและยุติการดำเนินงานในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา ภูมิ่ง และ พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2556). วาทกรรมการพัฒนาชุมชนบ้านหนองกระโดนมน อำเภอนอง
หญ้าไซจังหวัดสุพรรณบุรี : ถอดรหัสการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง ด้วยวิธีวิทยาการวิเคราะห์วาทกรรม.
Veridian E-Journal, SU (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 6(1), 721-734.
- ณัฐวุฒิ ประทีปรัตดา และ วิโรจน์ เจษภูาลักษณ์. (2559). ระบบการดำเนินงานและการจัดการตาม
หลักธรรมาภิบาลของกองทุนชุมชนซอยนายเจียก เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ. *Veridian
E-Journal, Silpakorn University (ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ)*,
9(3), 1945-1961.
- ไพบูลย์ พูนพิพัฒน์. (2559). ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบล
หนองน้ำใส อำเภอกาฬี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.
- ไพโรรินทร์ พถุดินอก. (2555). กองทุนหมู่บ้าน : ทูทางสังคมในฐานะกระบวนการขับเคลื่อนกองทุน
หมู่บ้านโนนสังข์. *Veridian E-Journal, SU (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 5(3), 126-148.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). ผลกระทบจากกองทุนหมู่บ้านในทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองต่อ
ประชาชนในประเทศไทย. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครปฐม จำกัด. (2564). ประวัติสหกรณ์แห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 20
มกราคม 2564, จาก [http://www.thaicoops.com/savingnp/index.php/about2/histo
rythai](http://www.thaicoops.com/savingnp/index.php/about2/historythai)
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. (2564). กว่าจะเป็นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สืบค้นเมื่อ
20 มกราคม 2564, จาก <http://www.villagefund.or.th/aboutus/ประวัติความเป็นมา>
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกาฬี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2564). กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต.
สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก [https://district.cdd.go.th/phachi/services/
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ/](https://district.cdd.go.th/phachi/services/กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ/)